

DE VRUCHTEN VAN DE ZEE

© STOCKPHOTO

We willen ook in de toekomst vis-, schaal- en schelpdieren kunnen blijven eten. Vis is immers lekker en gezond! En als consument weten we graag wat we eten. Is de vis wel van goede kwaliteit? Hoe groot zijn de respectievelijke visbestanden? Wordt er op een duurzame wijze gevestigd, gekweekt en verwerkt? Via deze rubriek helpen we je in je zoektocht, door nieuwe initiatieven, technieken en wetenschappelijke kennis over al het lekkers uit de zee de revue te laten passeren.

KOKEN MET SCHELPIEDIEREN “ALLA VONGOLE”

Een lezer vroeg ons: “In Bretagne maakten we kennis met palourdes of tapijtschelpen. Nu wou ik deze delicatess hier ook eens proberen, maar in de vishandel bood men mij “vongole” aan. Is dit hetzelfde? Leven deze dieren ook aan onze Noordzeekusten?”

EÉN POT NAT...

Palourdes, vongole, venusschelpen, tapijtschelpen of hoe ze ook genoemd worden, behoren tot één grote familie: de tapijt- en venusschelpen (Veneridae). De namen van deze graag gegeten schelpjes worden in culinaire kringen in de verschillende zuid-Europese talen vaak verward. Daar komt bij dat nieuwe inzichten onder de schelpdieronderzoekers steeds weer leiden tot het herbenoemen van soorten... Wie raakt er nog wijs uit? We proberen hier alvast het kluwen wat te ontwarren, althans voor die venus- en tapijtschelpen die gebruikt worden in de keuken.

MET KLEM OP EÉN: DE GERUIE TAPIJTSCHHELP

Als we het hebben over palourdes dan spreken we in de eerste plaats over de geruite tapijtschelp (*Ruditapes decussatus*), verkeerdelijk ook wel *Tapes decussatus* of *Venerupis decussata* genoemd. In Frankrijk serveert men de palourde vooral rauw op een ‘plat du fruit de mer’ (ook onder de naam: *clovisse*, *clovisse d’Europe* of *clovisse treil-lisée*). In de Italiaanse keuken gebruikt men

ze in alle recepten ‘alla vongole’ (onder de naam: *vongola verace* of *vongola nera*). De geruite tapijtschelp leeft in de Middellandse Zee, het Ierse, Z- en W-Engelse kustgebied en langs de Atlantische kusten van Frankrijk, Spanje, Portugal, Marokko tot in Senegal. Ze komt ondiep voor in zandige en modderige bodems, veelal in rustige baaien en lagunes. De schelp kan, naargelang de afkomst, sterk verschillen qua vorm en kleur.

Traditioneel oogste men deze soort vooral aan de Atlantische kusten van Frankrijk en Spanje en in de Middellandse Zee. Nu kweekt men in laboratoria ook larven op tot juvenielen om ze vervolgens in te zaaien op bestaande wilde schelpenbedden.

INDO-PACIFISCHE VERWANT IN OPMARS

Gezien overbevissing dreigde en de kweek de vraag naar geruite tapijtschelpen niet kon bijhouden, ging men halfweg de jaren ‘70 over op de introductie van larfjes van een sneller groeiende Indo-Pacifische soort (*Ruditapes philippinarum*). De geïntrodeerde soort neemt hetzelfde habitat in als de oorspronkelijke soort. Omdat ze zich ook spontaan verspreidde, overheerst deze exoot nu de Italiaanse, Franse en Ierse lagunes. Kenners verkiezen echter nog steeds de geruite tapijtschelp en betalen er graag een meerprijs voor.

EN WAT MET DE NOORDZEE?

Heel uitzonderlijk wordt wel eens een geruite tapijtschelp gerapporteerd aan de

Noordzeekusten. Toch vinden we hier vooral zijn zustersoort, de tapijtschelp *Venerupis senegalensis* (palourde rouge of palourde poulette in het Frans; *vongola* in het Italiaans). Deze soort, die verkeerdelijk ook wel de naam *Venerupis pullastra*, *Venerupis corrugata* of *Tapes pullastra* krijgt, wordt in de Noordzee niet commercieel geoogst, dit in tegenstelling met Frankrijk, Spanje, Portugal en Italië. Van deze tapijtschelp worden ook jonge schelpjes ‘uitgezaaid’ om een hogere opbrengst te verkrijgen in de natuurlijke schelpenbedden.

OM DE NAAMSVERWARRING NOG GROTER TE MAKEN...

Met de term ‘palourde’ kan men in Frankrijk ook nog volgende soorten bedoelen: de roze venusschelp *Venerupis rhomboides* (palourde rose of palourde de Glenan), de goudkleurige venusschelp *Venerupis aurea* (palourde jaune of clovisse dorée) of de bruine venusschelp *Callista chione* (palourde royale of grande palourde). Om de naamsverwarring compleet te maken, kan in Italië met ‘vongola’ ook de gewone venusschelp (*Chamelea gallina*; soms verkeerdelijk *Venus gallina*, *Venus striatula* of *Pectunculus striatulus*), de wrattige venusschelp *Venus verrucosa*, de goudkleurige venusschelp *Venerupis aurea*, de bruine venusschelp *Callista chione* (*vongola dura*) of de in Europa gekweekte Amerikaanse soort *Mercenaria mercenaria* (*vongola dura*) bedoeld worden.

NF